

Sygn. akt I Ns 717/16

POSTANOWIENIE

Dnia 26 lutego 2019 roku

Sąd Rejonowy w Zgierzu I Wydział Cywilny w następującym składzie:

Przewodnicząca: Sędzia SR Ewelina Iwanowicz

Protokolant: Patrycja Łuczak

po rozpoznaniu w dniu 12 lutego 2019 roku w Zgierzu na rozprawie sprawy

z wniosku **E. K. i S. K.**

z udziałem (...) **Spółki Akcyjnej z siedzibą w K.**

o ustanowienie służebności przesyłu

postanawia:

1. oddalić wniosek;
2. zasądzić od E. K. i S. K. solidarnie na rzecz (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w K. -J. kwotę 497,00 (czterysta dziewięćdziesiąt siedem) złotych tytułem kosztów postępowania;
3. nie obciążać wnioskodawców obowiązkiem zwrotu kosztów sądowych.

Sygn. akt I Ns 717/16

UZASADNIENIE

W dniu 29 kwietnia 2016 roku E. i S. małżonkowie K. wnieśli

do Sądu Rejonowego w Zgierzu wniosek o ustanowienie na prawie własności nieruchomości stanowiącej działkę numer (...), obręb C., położoną w P. w woj. (...), dla której Sąd Rejonowy w Zgierzu prowadzi księgę wieczystą o numerze (...) na rzecz spółki działającej pod firmą (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w K., służebności przesyłu polegającej na: prowadzeniu przez przedmiotową nieruchomość odcinka linii elektroenergetycznej i przesyłu energii elektrycznej; dostępie uczestnika do urządzeń przesyłowych w celu przeprowadzenia inspekcji ich stanu, usunięcia wszelkich usterek i awarii, a także konserwacji i remontów, w tym wymiany zniszczonych i zużytych elementów urządzeń, jak również ich odbudowy; prawie przejazdu/przejścia przez nieruchomość, wraz z niezbędnym sprzętem, celem dostępu do urządzeń; ograniczeniu uprawnień wnioskodawców w pasie eksploatacyjnym o szerokości ustalonej w dalszym toku postępowania w obie strony od osi sieci poprzez zakazanie im wznoszenia w tym obszarze jakichkolwiek budynków i budowli, prowadzenia prac ziemnych, istotnej zmiany ukształtowania oraz przeznaczenia terenu, jak też dokonywania nasadzeń na czas nieokreślony, za wynagrodzeniem w kwocie ustalonej w dalszym toku postępowania. Jednocześnie wniesiono o obciążenie uczestnika kosztami postępowania w całości.

(wniosek – k. 2 – k. 4)

W odpowiedzi na wniosek, pełnomocnik (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w K. wniósł o oddalenie wniosku w całości oraz zasądzenie od wnioskodawców na rzecz uczestnika zwrotu kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. Jednocześnie uczestnik podniósł zarzut nabycia przez Skarb Państwa – poprzednika prawnego uczestnika – z dniem

1 stycznia 1975 roku w drodze zasiedzenia, w dobrej wierze, służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu na nieruchomości stanowiącej własność wnioskodawców stanowiącej działkę nr (...) obręb C., położonej w P. dla której Sąd Rejonowy w Zgierzu V Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą nr (...) polegającej na zapewnieniu każdoczesnemu właścicielowi linii energetycznej o napięciu 220kV relacji A. – Z. utrzymywania tej linii

wraz z pasem technologicznym o szerokości 50m (po 25m od osi linii w obie strony), a także na prowadzeniu eksploatacji tej linii, w tym prawie dostępu, wejścia, przechodu i przejazdu w celu dokonywania czynności związanych z konserwacją, remontem, modernizacją, przebudową, usuwaniem awarii linii, dokonania wymiany elementów linii elektroenergetycznej oraz polegająca na obowiązku znoszenia przez każdoczesnego właściciela nieruchomości ograniczeń i zakazów wynikających z posadowienia urządzeń przesyłowych oraz istnienia pasa technologicznego linii elektroenergetycznej.

W uzasadnieniu podniesiono, iż przedmiotowa linia elektroenergetyczna A. – Z. od daty wybudowania tj. od 1955 roku działa pod docelowym obecnym napięciem 220 kV. Od tego czasu poprzednicy prawni uczestnika nieprzerwanie prowadzili czynności w zakresie eksploatacji linii 220 kV A. - Z. (dawniej J. - K. i J. - A.).

Z uwagi jednak na zmiany przepisów prawa, okres niezbędny do zasiedzenia służebności gruntowej o treści służebności przesyłu rozpoczął bieg z dniem 1 stycznia 1965 roku.

(odpowiedź na wniosek – k. 24 – 47)

Na rozprawie w dniu 21 sierpnia 2017 roku pełnomocnik uczestnika wniósł o przyjęcie szerokości pasa służebności na 50m, tj. po 25m od osi linii w obie strony.

(protokół – k. 134)

W dniu 25 sierpnia 2017 roku wpłynęło pismo, w którym pełnomocnik wnioskodawców oświadczył, iż wnioskodawcy przyjmują, że szerokość pasa służebności wynosi 50m, tj. po 25m od osi linii w obie strony.

(pismo – k. 135)

Na terminie rozprawy w dniu 12 lutego 2019 roku pełnomocnik wnioskodawców poparł wniosek. Wniósł o ustanowienie służebności przesyłu na nieruchomości wnioskodawców na rzecz uczestnika za wynagrodzeniem wynikającym z opinii biegłego. Wniósł nadto o zasądzenie od uczestnika na rzecz wnioskodawców poniesionych przez nich kosztów postępowania oraz o obciążenie uczestnika pozostałymi kosztami. Pełnomocnik uczestnika wniósł o oddalenie wniosku i zasądzenie kosztów postępowania według norm przepisanych. Podtrzymał zarzut zasiedzenia w dobrej wierze, a ewentualnie w złej wierze.

(protokół – k. 213, k. 214)

Sąd Rejonowy ustalił następujący stan faktyczny:

S. K. oraz E. K. są na prawach wspólności ustawowej majątkowej małżeńskiej właścicielami działki o numerze (...), obręb C., gmina P. uregulowanej w księdze wieczystej nr (...). Otrzymali działkę w darowiźnie w latach 90-tych XX wieku od krewnych wnioskodawcy, którzy mieli ją po jego dziadkach.

(odpis zwykły księgi wieczystej – k. 4 – 5v.; przesłuchanie wnioskodawcy – k. 214 [00:04:48 – 00:11:51] w zw. z wyjaśnieniami informacyjnymi k. 127 – 127v.)

Nad działką wnioskodawców przebiegają w poprzek przewody linii elektroenergetycznej 220 kV, przy czym na terenie działki posadowiony jest jeden ze słupów z czterema odnogami. Cała linia składa się z pięciu przewodów, z czego trzy są przewodami fazowymi, przez które płynie energia elektryczna, zaś pozostałe dwa stanowią przewody odgromowe. Przedmiotowa linia elektroenergetyczna stanowi część linii A. – Z.. W czasie, gdy linia powstawała właścicielami przedmiotowej działki byli dziadkowie wnioskodawcy. Nikt się ich nie pytał o zgodę na posadowienie na niej słupa z przewodami. Wnioskodawca pomija, że w latach 50-tych ubiegłego wieku słupek na tej działce już stał.

Od chwili powstania linia ta nie zmieniała swojego biegu i cały czas była linią o napięciu 220 kV, przy czym była ona stale eksploatowana. Co kilka lat, pracownicy zakładu energetycznego wycinali lub przycinali drzewa pod i w pobliżu linii. Przeprowadzane są też modernizacje, w tym w latach 90-tych polegająca na zdjęciu przewodów i izolatorów i wymianie na nowe oraz malowaniu słupa.

(przesłuchanie wnioskodawcy – k. 214 [00:04:48 – 00:11:51] w zw. z wyjaśnieniami informacyjnymi k. 127 – 127v.; zeznania świadka Z. W. – k. 133v – 134)

Wnioskodawcy wykorzystują działkę nr (...) do celów rolnych. Nie jest ona ogrodzona, ani zabudowana. Posadowienie linii wiąże się dla wnioskodawców ze stratami w uprawach, gdyż bezpośrednio pod linią ograniczony jest wzrost roślin i utrudniony jest przejazd maszynami rolniczymi.

(przesłuchanie wnioskodawcy – k. 214 [00:04:48 – 00:11:51] w zw. z wyjaśnieniami informacyjnymi k. 127 – 127v.; zeznania świadka Z. W. – k. 133v - 134)

Od około 2005 roku wnioskodawcy byli w kontakcie z pracownikiem uczestnika - M. G., zgłaszając żądanie wynagrodzenia z tytułu posadowienia na ich działkach linii elektroenergetycznej lub usunięcie urządzeń elektroenergetycznych.

W odpowiedzi na zgłoszone przez wnioskodawców roszczenie przedsiębiorstwo elektroenergetyczne zaproponowało ustanowienie służebności przesyłu początkowo za jednorazowym wynagrodzeniem w wysokości 3.000 zł, a następnie w wysokości 2.500 zł, jednakże wnioskodawcy nie wyrazili na to zgody, uznając kwotę za zbyt niską.

(przesłuchanie wnioskodawcy – k. 214 [00:04:48 – 00:11:51] w zw. z wyjaśnieniami informacyjnymi k. 127 – 127v.; przesłuchanie wnioskodawczyni – k. 214 [00:11:51 – 00:13:54] w zw. z wyjaśnieniami informacyjnymi k. 127v)

Szerokość pasa służebności przesyłu wynosi po 25 m od osi linii w obie strony.

(bezsporne)

Służebność przesyłu napowietrznej sieci energetycznej wysokiego napięcia (220kV) na działce nr (...) w obrębie C., gmina P., uregulowanej w księdze wieczystej nr (...) stanowi obszar o powierzchni 0,2267 ha.

(pisemna opinia biegłego z zakresu geodezji i kartografii – k. 139 - 140, mapa do ustalenia służebności gruntowych – k. 141)

Jednorazowe wynagrodzenie za ustanowienie służebności przesyłu napowietrznej sieci energetycznej wysokiego napięcia (220kV) na działce nr (...) w obrębie C., gmina P., uregulowanej w księdze wieczystej nr (...), w powyższym pasie służebności wynosi 985 złotych.

(pisemna opinia biegłego do spraw szacunku nieruchomości – k. 167 - 196; pisemna opinia uzupełniająca – k. 207 - 209)

Linia 220 kV relacji J.-K., w tym w rejonie stanowiska słupowego nr 84 posadowionego na działce wnioskodawców, powstała w połowie lat 50-tych ubiegłego wieku. W 1961 roku przeprowadzono przegląd techniczny obiektu przeznaczonego do remontu

w postaci linii 220 kV J. - K. na odcinku 36 km pomiędzy słupami nr 1-80. W 1961 roku dokonano malowania górnej części 280 słupów, tj. na całej długości linii. Następnie

po drodze powstała elektrownia w A. i doszło w 1964 roku do rozdzielania linii

na odcinki J.-A., przebiegający nad przedmiotową działką, oraz A.-K.. W połowie lat 80-tych XX w. odbył się kapitalny remont odcinka od stacji J. do stanowiska 102 i od stanowiska 102 do stanowiska 146. Kolejne rozdzielanie linii J.-A. z uwagi na powstanie stacji 220 kV Z. miało miejsce w 1997 roku

i spowodowało powstanie odcinka A.-Z., w tym nad działką wnioskodawców. Poszczególne rozdzielania nie spowodowały zmiany przebiegu linii nad przedmiotową nieruchomością.

(kopia protokołu z przeglądu technicznego – k. 60; kopia notatki służbowej – k. 61, kopia protokołu z odbioru częściowego malowania linii – k. 62 - 63; kopia protokołu z końcowego malowania linii – k. 64; kopia decyzji o lokalizacji szczegółowej – k. 67 - 68; kopia oceny projektu techniczno-roboczego – k. 69 -70; kopia decyzji – k. 71; kopia polecenia – k. 72 - 74; zeznania świadka Z. W. – k. 133v – 134; przesłuchanie wnioskodawcy – k. 214 [00:04:48 – 00:11:51])

Dnia 30 października 1961 roku Zakłady (...) przekazały Zakładom (...) począwszy od 1 stycznia 1962 roku odcinek linii 220 kV J.-K. leżący na terenie Województwa (...) od słupa nr 162 (granica na rzece W.) do 280. Na mocy zarządzenia nr 16 Naczelnego Dyrektora Zjednoczenia (...) z dnia 12 sierpnia 1975 roku ustalono, że w skład Zakładów (...) w W. wchodzi m.in. Zakład (...), a stosownie do jego zarządzenia (...) z dnia 6 czerwca 1977 roku Zakład (...). Zarządzeniem Prezesa Rady Ministrów numer 57 z dnia 30 grudnia 1988 roku dokonano podziału Centralnego O. Energetycznego

w W., w wyniku czego utworzono przedsiębiorstwa państwowe, w tym m.in. Zakład (...) z siedzibą w Ł. oraz Zakład (...) z siedzibą w Ł.. Zarządzeniem nr (...) O./93 Ministra Przemysłu i Handlu z dnia 9 lipca 1993 roku podzielono przedsiębiorstwo państwowe Zakład (...)

i wydzieloną część jego mienia przeniesiono do (...) S.A.

w W., a pozostałą część przekształcono w jednoosobową spółkę Skarbu Państwa pod nazwą (...) Spółka Akcyjna w Ł.. Spółka weszła we wszelkie prawa majątkowe i niemajątkowe oraz obowiązki Zakładu (...),

z wyłączeniem przejętych przez (...) S.A. w W.. Zarządzeniem nr (...) O./93 Ministra Przemysłu i Handlu z dnia 9 lipca 1993 roku podzielono przedsiębiorstwo państwowe Zakład (...) i wydzieloną część jego mienia przeniesiono do (...) S.A. w W.,

a pozostałą część przekształcono w jednoosobową spółkę Skarbu Państwa pod nazwą Zakład (...) Spółka Akcyjna w Ł.. Spółka weszła we wszelkie prawa majątkowe i niemajątkowe oraz obowiązki Zakładu (...),

z wyłączeniem przejętych przez (...) S.A. w W.. Protokołem z 22 lipca 1993 roku z prac komisji do spraw przekazania-przejęcia linii i stacji najwyższych napięć linia J.-A. wraz z będącą w budowie stacją 220 kV Z., zostały przekazane do (...) S.A. z dniem wpisu do rejestru handlowego Spółki – (...) S.A. w Ł. oraz odpowiednio Spółki

– (...) S.A. w Ł.. Uchwałą podjętą przez Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy (...) S.A. w dniu 31 maja 1994 roku całą powyższą linię elektroenergetyczną J.-A., jako wydzieloną część Zakładu (...) i wydzieloną część Zakładu (...)

- Teren, wniesiono jako aport do (...) S.A. W dniu

28 grudnia 2007 roku (...) S.A. w W. przejęła wydzieloną część majątku spółki (...) S.A. (uprzednia nazwa (...) S.A.). Ta wydzielona część obejmowała linię J.-A.. W 2008 roku (...) S.A. w W. zmieniła firmę i siedzibę spółki na (...) S.A. w K.. Ostatecznie w 2013 roku zaś nastąpiła zmiana firmy z (...) S.A. na (...) S.A. (z siedzibą w K.).

(okoliczności notoryjne oraz poświadczona za zgodność z oryginałem kopia odpisu pełnego KRS – k. 50 - 57, k. 154 – 160v; zarządzenie nr 16 – k. 191 - 198; kopia pisma

z 30 października 1961 roku – k. 65; kopia pisma z 6 stycznia 1962 roku – k. 66, poświadczona za zgodność z oryginałem kopia zarządzenia nr 16 – k. 78 – 79; poświadczona za zgodność z oryginałem kopia zarządzenia nr 57 – k. 80 - 81; poświadczona za zgodność

z oryginałem kopia załącznika do zarządzenia nr 57 – k. 82 - 87; poświadczona za zgodność

z oryginałem kopia zarządzenia nr (...) / (...) /89 – k. 88 – 90; poświadczona za zgodność

z oryginałem kopia zarządzenia nr (...) / O. /93 – k. 91; kopia zarządzenia nr (...) / O. /93

– k. 207; poświadczona za zgodność z oryginałem kopia załącznika do zarządzenia

nr 182 / O. /93 – k. 93 - 97; kopia protokołu z prac komisji ds. przekazania-przejęcia linii

i stacji najwyższych napięć – k. 95 - 97v.; poświadczona za zgodność z oryginałem kopia aktu notarialnego rep. A nr (...) wraz z załącznikami – k. 98 - 114; poświadczona

za zgodność z oryginałem kopia aktu notarialnego rep. A nr (...) – k. 115-122; zeznania świadka Z. W. – k. 133v – 134)

Wnioskodawcy prowadzą wspólnie gospodarstwo domowe. Utrzymują się z zarobków osiąganych na roli oraz emerytury wnioskodawczyni. Ich średnie miesięczne dochody wynoszą 3.000 złotych, zaś koszty utrzymania to około 2.000 złotych.

(przesłuchanie wnioskodawcy – k. 214 [00:04:48 – 00:11:51])

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie powołanych wyżej dowodów, które uznał za wiarygodne.

Uczestnik załączył do odpowiedzi na wniosek kserokopię odpisu zaświadczenia lokalizacyjnego nr 426 z 3 sierpnia 1954 roku, w którym wyrażono zgodę na ostateczną lokalizację szczegółową budowy linii elektrycznej 220 kV na terenie położonym na odcinku od Ł. do granic województwa (...) według załączonych planów sytuacyjno-orientacyjnych. Przy czym nie wskazano przez czyje nieruchomości ma ta linia przebiegać, ani nie załączono kopii planu sytuacyjnego z wykazem terenu objętego lokalizacją, od czego uzależniono ważność tego zaświadczenia. Zatem, w ocenie Sądu, dokument ten jako nieprecyzyjny i nie zawierający niezbędnego załącznika nie mógł stanowić podstawy do ustalenia przez Sąd dokładnej daty powstania przedmiotowej linii elektroenergetycznej.

Nie mniej jednak w powiązaniu z zeznaniami świadka Z. W. i przesłuchaniem wnioskodawcy Sąd był w stanie ustalić, iż linia ta powstała około połowy lat 50-tych XX wieku.

Oceniając wiarygodność zeznań świadka Z. W. wskazać należało, iż świadek jest pracownikiem uczestnika. Ma on długoletnie doświadczenie zawodowe i wiedzę zarówno teoretyczną jak i praktyczną w zakresie sporów dotyczących posadowienia urządzeń elektroenergetycznych na nieruchomościach osób trzecich. Przy czym, świadek ten stwierdził, iż przedmiotowa linia nigdy nie należała do Zakładu (...), co nie zgadzało się z treścią uzasadnienia odpowiedzi na wniosek, a następnie dodał, iż zakład ten przekazał linię do (...) w 1993 roku. Jednakże opierając się na analizie złożonych do akt sprawy dokumentów i wiedzy notoryjnej Sądu, udało się poczynić ustalenia, iż w większości, w tym na będącym przedmiotem sprawy odcinku, linia ta przynależała do Zakładu (...), a na innym fragmencie znajdowała się w zarządzenie Zakładu (...). W pozostałym zakresie zeznania świadka korespondowały i uzupełniały się wzajemnie z dokumentacją złożoną przez uczestnika. Zwrócić bowiem należało uwagę, iż w czasie przekazywania części linii od słupa 162 (na brzegu rzeki W.) przez Zakłady (...) do Zakładów (...) w 1961-1962 roku w procesie tym uczestniczył Zakład (...)

– Miasto (k. 65 i k. 66). Podobnie protokół odbioru malowania całej linii J. - K.

w 1961 roku przyjął dyrektor Zakładu (...) (k. 64). Natomiast

w listopadzie 1987 roku dyrektorzy obu zakładów porozumieli się co do powołania komisji odbioru technicznego i przekazania do eksploatacji linii napowietrznej 220 kV J.

-A. po kapitalnym remoncie, przy czym wskazali, iż odcinek od stacji J.

do stanowiska 102 (u wnioskodawców stanowisko 84) jest to odcinek ZEŁ-M, czyli Zakładu (...), a pomiędzy stanowiskami 102 i 146 jest to odcinek ZEŁ-T, czyli Zakładu (...) (k. 72). Następnie w 1993 roku z obu przedsiębiorstw państwowych wydzielono części do (...) S.A. w W. obejmujące łącznie całą linię J.-A. (k. 104, k. 109).

W zakresie szerokości pasa służebności zgodnie ustalono, iż szerokość ta wynosi po 25 m od osi linii w obie strony, co korelowało ze stanowiskiem świadka Z. W.. W tej sytuacji Sąd oparł się na zgodnym stanowisku stron.

Biegły sądowy z zakresu geodezji sporządził mapę do ustalenia służebności gruntowych, której nikt nie kwestionował. Biegły wyrysował przebieg pasa służebności

o szerokości ustalonej przez strony i obliczył powierzchnię zajęłą pod służebność dla każdej nieruchomości.

W pierwotnej opinii biegłego do spraw szacunku nieruchomości wskazana została wysokość jednorazowego wynagrodzenia za ustanowienie służebności przesyłu w wysokości 985 złotych. Do powyższej opinii zastrzeżenia wniósł pełnomocnik wnioskodawców wobec tego konieczna stała się opinia uzupełniająca, w której biegły

podtrzymał swoje dotychczasowe stanowisko. Ponadto wnioskodawcy podnieśli, iż grunt na którym posadowione są przedmiotowe urządzenia elektroenergetyczne ma zostać przekształcony z rolnego na budowlany i jego wartość wzrośnie. Przy czym Sąd bierze pod uwagę stan na datę zamknięcia rozprawy, a na tę chwilę (co wnioskodawcy przyznali) grunt ma charakter rolny. Podobnie nie sposób było uznać tego gruntu za uzbrojony, skoro na chwilę obecną istnieje jedynie możliwość podciągnięcia mediów z innych pobliskich nieruchomości.

Sąd Rejonowy zważył, co następuje:

Wniosek podlegał oddaleniu.

Stosownie do przepisu art. 305¹ k.c., nieruchomość można obciążyć na rzecz przedsiębiorcy, który zamierza wybudować lub którego własność stanowią urządzenia, o których mowa w art. 49 § 1, prawem polegającym na tym, że przedsiębiorca może korzystać w oznaczonym zakresie z nieruchomości obciążonej, zgodnie z przeznaczeniem tych urządzeń (służebność przesyłu). Jak stanowi art. 305² § 2 k.c., jeżeli przedsiębiorca odmawia zawarcia umowy o ustanowienie służebności przesyłu, a jest ona konieczna do korzystania z urządzeń, o których mowa w art. 49 § 1, właściciel nieruchomości może żądać odpowiedniego wynagrodzenia w zamian za ustanowienie służebności przesyłu.

Ustanowienie służebności przesyłu jest możliwe tylko na rzecz takiego przedsiębiorcy, który jest właścicielem urządzeń służących do doprowadzania lub odprowadzania płynów, pary, gazu, energii elektrycznej oraz innych urządzeń podobnych lub który zamierza wybudować takie urządzenia (art. 49 § 1 k.c.). Przesłanką uwzględnienia przez Sąd Rejonowy wniosku o ustanowienie służebności przesyłu jest wykazanie, że jest ona konieczna dla właściwego korzystania z urządzeń przesyłowych.

Uczestnik jest właścicielem urządzeń przesyłowych usytuowanych na nieruchomości wnioskodawców. Oczywistym jest, iż dla właściwego korzystania z urządzeń przesyłowych musi mieć zapewnioną możliwość dbania o stan techniczny urządzeń, dokonywania okresowej kontroli (ogłędzin i przeglądów) i ewentualnej ich modernizacji, a zatem także możliwość dostępu do tych urządzeń. Jest to konieczne dla zapewnienia przepływu energii elektrycznej i jej dopływu do odbiorców końcowych. W niniejszej sprawie spornym pozostawało zaś, czy pomimo to istniała podstawa do ustanowienia służebności przesyłu. Uczestnik podnosił bowiem, iż nie ma takiej potrzeby, bowiem dysponuje on już tytułem do korzystania z nieruchomości wnioskodawców w celu właściwego korzystania przez niego z urządzeń przesyłowych, gdyż nabył poprzez zasiedzenie służebność gruntową odpowiadającą treścią służebności przesyłu.

Analizując przesłanki do zasiedzenia służebności przesyłu lub służebności odpowiadającej treści służebności przesyłu, należy zauważyć, iż pomimo tego, że przed wejściem w życie w dniu 3 sierpnia 2008 roku przepisów art. 305¹-305⁴ k.c. o służebności przesyłu, dodanych przez ustawę z dnia 30 maja 2008 roku o zmianie ustawy - Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. nr 116, poz. 731) przepisy nie przewidywały wprost tego rodzaju służebności, to jak wynika z ugruntowanego orzecnictwa, w tym uchwały Sądu Najwyższego z dnia 7 października 2008 roku, sygn. akt III CZP 89/08,

LEX nr 458125, także przed ustawowym, uregulowaniem służebności przesyłu

w art. 305¹-305⁴ k.c. dopuszczalne było nabycie w drodze zasiedzenia służebności odpowiadającej treści służebności przesyłu, nabycie takie, jak wskazał Sąd Najwyższy, następuje przez przedsiębiorcę, a nie właściciela nieruchomości władnącej, która to kategoria prawna przy instytucji służebności przesyłu w ogóle nie występuje. Stanowisko to zostało potwierdzone w uchwale Sądu Najwyższego z dnia 22 maja 2013 roku, sygn. akt

III CZP 18/13, OSNC 2013/12/139, zgodnie z którą przed wejściem w życie art. 305¹-305⁴ k.c. dopuszczalne było nabycie w drodze zasiedzenia na rzecz przedsiębiorcy służebności odpowiadającej treścią służebności przesyłu (tak również w postanowieniu Sądu Najwyższego z 26 czerwca 2013 roku, sygn. akt II CSK 626/12, LEX nr 1341262). Jak wskazał zaś Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z 15 czerwca 2016 roku, sygn. akt

II CSK 639/15, LEX nr 2075706, w odniesieniu do służebności przesyłu należy wyraźnie oddzielić dwie konstrukcje: służebności o treści odpowiadającej służebności przesyłu, która mogła zostać nabyta przez zasiedzenie przed dniem 3 sierpnia 2008 roku, oraz służebności przesyłu. Obydwa prawa mają analogiczną treść oraz pełnią te same funkcje, nie oznacza to jednak, że można je utożsamiać. Odmienna jest przede wszystkim ich podstawa prawna

- art. 145 i 292 k.c. oraz art. 305¹-305⁴ k.c. Jeżeli zatem okres zasiedzenia wymagany do zasiedzenia służebności upłynął przed dniem 3 sierpnia 2008 roku, to posiadacz nabywał służebność odpowiadającą treści służebności przesyłu. Nadto z wyroku Sądu Najwyższego z 12 grudnia 2008 roku, sygn. akt II CSK 389/08, LEX nr 484715 wynika, iż istnieje dopuszczalność ustalenia faktu nabycia prawa, w tym służebności odpowiadającej treści służebności przesyłu, przez zasiedzenie w innej sprawie niż w postępowaniu o zasiedzenie. Natomiast w uchwale z dnia 23 marca 2016 roku, sygn. akt III CZP 101/15, LEX nr 2005762, Sąd Najwyższy wskazał, iż w sprawie z wniosku właściciela nieruchomości o ustanowienie służebności odpowiadającej treści służebności przesyłu sąd może rozpoznać zarzut posiadacza urządzeń przesyłowych, że służebność została nabyta przez zasiedzenie przez jego poprzednika prawnego, niebiorącego udziału w sprawie.

Przy ocenie posiadania prowadzącego do zasiedzenia służebności trzeba mieć na uwadze (co podkreślił także Sąd Najwyższy m.in. w wyroku z dnia 31 maja 2006 roku, sygn. akt IV CSK 149/05, LEX nr 258681 i postanowieniu z 13 października 2011 roku, sygn. akt V CSK 502/10, LEX nr 1096048), iż zgodnie z art. 292 k.c. do nabycia służebności gruntowej przez zasiedzenie stosuje się przepisy o nabyciu własności nieruchomości przez zasiedzenie jedynie odpowiednio. Tym samym posiadania prowadzącego do nabycia służebności gruntowej przez zasiedzenie nie należy utożsamiać z posiadaniem prowadzącym do nabycia przez zasiedzenie własności nieruchomości. Zgodnie z art. 352 k.c., kto faktycznie korzysta z cudzej nieruchomości w zakresie odpowiadającym treści służebności, jest posiadaczem służebności, a do posiadania służebności przepisy o posiadaniu rzeczy stosuje się tylko odpowiednio. Podkreślenia wymaga, iż przy ocenie posiadania prowadzącego do zasiedzenia służebności gruntowej chodzi o faktyczne korzystanie z gruntu w takim zakresie i w taki sposób, w jaki czyniłaby to osoba, której przysługuje służebność, zaś władanie w zakresie służebności gruntowej kwalifikuje się, zgodnie z art. 336 k.c., jako posiadanie zależne. Przy czym, na co zwrócił uwagę Sąd Apelacyjny w Łodzi w uzasadnieniu wyroku z 19 kwietnia 2013 roku, sygn. akt I ACa 1356/12, LEX nr 1313323, posiadanie służebności nie musi być wykonywane w sposób ciągły, lecz stosownie do potrzeb, tak jak ma to miejsce w przypadku służebności przesyłu.

Zgodnie z art. 292 k.c. służebność gruntowa (art. 285 § 1 k.c.) może być nabyta przez zasiedzenie, jeżeli polega na korzystaniu z trwałego i widocznego urządzenia; przepisy o nabyciu w drodze zasiedzenia stosuje się odpowiednio. Oczywiście jest, że chodzi tu o odpowiednie urządzenia materialne, umożliwiające korzystanie z cudzej nieruchomości w zakresie służebności, sporządzone na obcej nieruchomości lub co najmniej wkraczające w jej sferę. Charakter tego urządzenia ma być trwały, a nie chwilowy i musi być ono widoczne. Nie trzeba dowodzić, że urządzenia zainstalowane na przedmiotowym gruncie stanowiące własność uczestnika spełniają wymagania trwałego i widocznego urządzenia. Korzystanie z takich urządzeń znajdujących się na cudzej nieruchomości stanowi dla jej właściciela – jak się powszechnie i zgodnie w doktrynie oraz judykaturze twierdzi – wyraźne ostrzeżenie przed działaniem osób, które korzystając z takich urządzeń mogą doprowadzić do uzyskania odpowiednich służebności. Długotrwałe tolerowanie przez właścicieli takich działań usprawiedliwia usankcjonowanie – ukształtowanego i stabilnego stanu faktycznego – poprzez stwierdzenie, iż dana nieruchomość jest obciążona tą służebnością. Jednakże, aby do tego doszło, to w świetle art. 172 k.c. w zw. z art. 292 k.c., poza potwierdzonymi w niniejszej sprawie okolicznościami takimi jak posiadanie i korzystanie przez uczestnika z trwałych i widocznych urządzeń służących do przesyłu energii elektrycznej na nieruchomości wnioskodawców, musi zostać także spełniony warunek upływu odpowiednio długiego czasu takiego posiadania i korzystania. Zgodnie bowiem z powołanymi powyżej przepisami posiadanie służebności odpowiadającej treści służebności przesyłu prowadzi do jej nabycia przez zasiedzenie, jeżeli było to posiadanie zależne, wykonywane nieprzerwanie w złej wierze przez lat 30,

w dobrej wierze przez lat 20. Należało dodać, iż w/w terminy zostały wprowadzone do Kodeksu cywilnego ustawą z dnia 28 lipca 1990 roku (Dz. U. z 1990 r., nr 55, poz. 321). Poprzednio były one krótsze i wynosiły odpowiednio 10 i 20 lat. Zgodnie z art. 9 ustawy nowelizującej, do zasiedzenia, którego bieg rozpoczął się przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy (tj. przed dniem 1 października 1990 roku), stosuje się od tej chwili przepisy niniejszej ustawy; dotyczy to w szczególności możliwości nabycia prawa przez zasiedzenie. Natomiast przed dniem wejścia w życie Kodeksu cywilnego, tj. przed 1 stycznia 1965 roku było one takie same jak obecnie obowiązujące, ale art. XLI ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 roku Przepisy wprowadzające kodeks cywilny (Dz. U. z 1964 r., nr 16, poz. 94) stanowił, iż do zasiedzenia, którego bieg rozpoczął się przed dniem wejścia w życie kodeksu cywilnego, stosuje się od tej chwili przepisy tego kodeksu; dotyczy to w szczególności możności nabycia prawa przez zasiedzenie (§ 1). Jeżeli termin zasiedzenia według kodeksu cywilnego jest krótszy niż według przepisów dotychczasowych, bieg zasiedzenia rozpoczyna się z dniem wejścia kodeksu w życie; jeżeli jednak zasiedzenie rozpoczęte przed dniem wejścia w życie kodeksu cywilnego nastąpiłoby przy uwzględnieniu terminu określonego w przepisach dotychczasowych wcześniej, zasiedzenie następuje z upływem tego wcześniejszego terminu (§ 2).

W zakresie zasiedzenia służebności związanej z posadowieniem i eksploatacją urządzeń elektroenergetycznych na nieruchomości objętej księgą wieczystą numer (...) wskazać należało, iż uczestnik i jego poprzednicy prawni korzystali nieprzerwanie z widocznych i trwałych urządzeń znajdujących się na tej nieruchomości wnioskodawców i ich poprzedników prawnych będących osobami fizycznymi w postaci linii energetycznej wysokiego napięcia i słupa przez kilkadziesiąt lat. Przy czym, urządzenia te na działce wnioskodawców istniały i były eksploatowane co najmniej od 1961 roku, tj. kiedy rozpoczęto pierwszy podziału linii (tj. linii J. - K., na J. - A. i A.

- K.) oraz dokonano malowania wszystkich słupów. Sam wnioskodawca potwierdza, iż w latach 50-tych ubiegłego wieku urządzenia elektroenergetyczne na terenie przedmiotowej nieruchomości istniały i od tego czasu do chwili obecnej ciągle są eksploatowane i służą do przesyłu energii elektrycznej.

W takiej sytuacji dojść może do nabycia przez zasiedzenie służebności gruntowej, która treścią odpowiada treści służebności przesyłu uregulowanej obecnie w k.c., jeżeli powyższe władanie trwało przez wymagany prawem czas liczony od powyższej daty (zwłaszcza tej najpóźniejszej).

Jak wynika z ustalonego stanu faktycznego tak Zakład (...), Zakład (...), (...) S.A. w W. (później (...) S.A.), jak i obecny uczestnik (...) S.A. w K. (uprzednio (...) S.A.

w W. i (...) S.A. w K.)

są przedsiębiorstwami w rozumieniu art. 55 k.c. W skład tych przedsiębiorstw

w poszczególnych okresach wchodziła linia energetyczna 220 kV (pierwotnie J.-K., obecnie A.-Z.).

Przypomnieć należy, iż w latach od 1964 do 1989 obowiązywała zasada jednolitej własności państwowej, którą wyrażała treść art. 128 k.c. w jego pierwotnym brzmieniu.

W czasie obowiązywania tego przepisu przyjmowano powszechnie, że własność ogólnonarodowa przysługuje niepodzielnie Państwu. Jednostki organizacyjne Skarbu Państwa i państwowe osoby prawne wykonywały jedynie uprawnienia wynikające z własności państwowej. W konsekwencji także posiadanie nieruchomości przez te podmioty było równoznaczne z posiadaniem przez Skarb Państwa. W orzecznictwie utrwalone zostało stanowisko, że władanie przez państwowe osoby prawne nieruchomościami, które nie stanowiły własności państwowej było wykonywane na rzecz Skarbu Państwa i prowadziło, przy spełnieniu wymaganych przesłanek, do nabycia własności nieruchomości w wyniku zasiedzenia przez Skarb Państwa, gdyż status państwowych osób prawnych nie zezwalał na nabycie przez nie własności nieruchomości w drodze zasiedzenia (uchwała Sądu Najwyższego z dnia 22 października 2009 roku, sygn. akt III CZP 70/09, OSNC 2010/5/6; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 31 maja 2006 roku, sygn. akt IV CSK 149/05, LEX nr 258681 oraz postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 11 lutego 2011 roku, sygn. akt I CSK 288/10, LEX nr 798230; z dnia 22 października 2009 roku, sygn. akt III CSK 38/09, LEX nr 553699; z dnia 17 września 1993 roku, sygn. akt II CRN 76/93, LEX nr 80723).

Jak podniósł Sąd Najwyższy w uzasadnieniu postanowienia z 12 stycznia 2012 roku,

sygn. akt IV CSK 183/11, LEX nr 1130302 nie ma żadnych podstaw do przyjęcia, iż posiadanie służebności przesyłowej przez przedsiębiorstwo państwowe przed dniem wejścia w życie ustawy nowelizującej kodeks cywilny z 1989 roku nie było posiadaniem

w rozumieniu art. 352 § 1 k.c. i nie mogło prowadzić do zasiedzenia. Wobec tego przyjąć należało, iż Skarb Państwa był nie tylko właścicielem, ale i posiadaczem rzeczy znajdujących się w zarządzie państwowych osób prawnych. W rezultacie, jeżeli nieruchomości pozostająca w zarządzie państwowej osoby prawnej nie była przedmiotem własności państwowej, jej zasiedzenie w razie ziszczenia się przesłanek przewidzianych w art. 172 k.c. mogło nastąpić nie przez państwową osobę prawną sprawującą zarząd, lecz przez Skarb Państwa. Natomiast

z dniem 1 lutego 1989 roku zniesiona została zasada, że jedynie Skarbowi Państwa może przysługiwać prawo własności mienia państwowego, w wyniku czego państwowe osoby prawne uzyskały zdolność prawną w zakresie nabywania składników majątkowych

na własność. Przy czym, uchylenie z dniem 1 października 1990 roku art. 128 k.c.

nie doprowadziło ex lege do uwłaszczenia przedsiębiorstw państwowych mieniem Skarbu Państwa, które dotąd znajdowało się w ich zarządzie. W uchwale składu 7 sędziów Sądu Najwyższego z 18 czerwca 1991 roku, sygn. akt III CZP 78/01, OSNC 1991/10-12/118, której nadano charakter zasady prawnej, wywiedziono, iż do chwili wejścia w życie z dniem

7 stycznia 1991 roku ustawy z dnia 20 grudnia 1990 roku o zmianie ustawy

o przedsiębiorstwach państwowych oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz. U. z 1991 r., nr 2, poz. 6) obowiązywał art. 42 ust. 2 ustawy z dnia 25 września 1981 roku

o przedsiębiorstwach państwowych (t.j. Dz. U. z 1987 r., nr 35, poz. 201) o następującej treści: „przedsiębiorstwo gospodarując wydzielonym mu i nabytym mieniem, stanowiącym część mienia ogólnonarodowego, zapewnia jego ochronę”, z którego wynikało, iż każdy składnik majątkowy przedsiębiorstwa państwowego – zarówno wydzielony mu przy utworzeniu, jak i nabyty w toku działalności przez przedsiębiorstwo – stanowił mienie ogólnonarodowe, które pozostawało „w dyspozycji” tego przedsiębiorstwa. W dniu 7 stycznia 1991 roku przepis ten jednak – z mocy art. 1 pkt. 9 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 roku

o zmianie ustawy o przedsiębiorstwach państwowych oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz. U. z 1991 r., nr 2, poz. 6) – uzyskał brzmienie: „przedsiębiorstwo, gospodarując wydzielonym mu i nabytym mieniem, zapewnia jego ochronę”, a jednocześnie uchylono

art. 42 ust. 3 tej ustawy o brzmieniu „przedsiębiorstwo państwowe wykonuje wszelkie uprawnienia w stosunku do mienia ogólnonarodowego będącego w jego dyspozycji,

z wyjątkiem uprawnień wyłączonych przepisami ustawowymi”. Zdaniem Sądu Najwyższego, unormowanie takie doprowadziło z dniem jego wejścia w życie do przekształcenia stosunków prawnych powodujących następstwo prawne przedsiębiorstw państwowych wobec innego niż nieruchomości mienia Skarbu Państwa pozostającego dotychczas w jego zarządzie.

W niniejszej sprawie bieg zasiedzenia rozpoczął się w zakresie linii 220 kV najpóźniej z końcem 1961 roku kiedy rozpoczęto proces pierwszego podziału linii w związku

z wybudowaniem stacji A. oraz kiedy dokonano malowania górnej części 280 słupów, tj. na całej długości linii.

W tym czasie do zasiedzenia w dobrej wierze wymagane było posiadanie przez lat 10, a w złej wierze przez lat 20, a od 1 stycznia 1995 roku odpowiednio 20 lat i 10 lat. Artykuł 176 k.c. przyjmuje, że możliwe jest zaliczenie posiadania poprzednika, przy czym jak podniósł Sąd Najwyższy w uzasadnieniu postanowienia z 22 października 2009 roku,

sygn. akt III CSK 38/09, LEX nr 553699 dla stwierdzenia nabycia własności nieruchomości w wyniku zasiedzenia przez Skarb Państwa nie ma znaczenia, że nieruchomości posiadały kolejno różne jednostki państwowe i żadna z nich nie była posiadaczem przez okres wymagany do nabycia własności przez zasiedzenie. Istotne jest jedynie, czy łączny okres posiadania przez te podmioty jest wystarczający do zasiedzenia przez Skarb Państwa. Jak wynika zaś z uzasadnienia postanowienia Sądu Najwyższego z 13 czerwca 2013 roku, sygn. akt IV CSK 672/12, LEX nr 1360293, zgodnie z art. 176 § 1 k.c. przedsiębiorca energetyczny może doliczyć do swojego (i swoich poprzedników prawnych) okresu posiadania okres posiadania Skarbu Państwa (jako poprzednika w posiadaniu).

Następnie ustalić należało, czy posiadanie było posiadaniem w dobrej czy w złej wierze. Rozważając tę kwestię należy przypomnieć, że dla przyjęcia dobrej lub złej wiary posiadacza decydująca jest chwila objęcia przez niego posiadania nieruchomości, służebności (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 14 października 2015 roku, sygn. akt V CSK 5/15, LEX nr 1808044).

Sąd orzekający w niniejszej sprawie uznał, iż do objęcia w posiadanie powyższych urządzeń elektroenergetycznych i ich eksploatacji doszło w złej wierze. Uczestnik nie przedstawił bowiem, wbrew spoczywającemu na nim ciężarowi dowodu – art. 6 k.c., żadnego dokumentu, np. decyzji lokalizacyjnej, czy pozwolenia na budowę, bądź innego dowodu, z których wynikałoby, że pozostawał w błędnym ale usprawiedliwionym okolicznościami przekonaniu, że przysługiwało mu do tego jakiegokolwiek uprawnienie. Jednocześnie wnioskodawca twierdził, iż ówczesni właściciele działki nr (...), czyli jego dziadkowie, nie byli pytani o zgodę na tę inwestycję.

Ponadto, posiadanie było nieprzerwane. Jak przyznał sam wnioskodawca, od lat 50-tych przedmiotowe urządzenia ciągle są eksploatowane. Nadto, nie miało miejsce żadne zdarzenie, które spowodowałoby przerwanie biegu terminu zasiedzenia (art. 175 k.c. w zw. z art. 123 k.c.).

Nie budzi wątpliwości, iż każdy kolejny zakład energetyczny był przedsiębiorcą, który w oznaczonym zakresie korzystał zgodnie z przeznaczeniem z urządzenia służącego do doprowadzania energii elektrycznej, a zatem urządzenia przesyłowego w rozumieniu art. 49 § 1 k.c. posadowionego na nieruchomości wnioskodawców, a które wchodzi w skład przedsiębiorstwa. Następcy prawni – w kolejnych przekształceniach – przejmowali cały zakres działalności poprzedników związany z przesyłem i całe ich mienie służące wykonywaniu obowiązków operatora sieci przesyłowych, w szczególności urządzenia energetyczne i służebności konieczne do ich eksploatacji. Przejęcie mienia i przedsiębiorstwa poprzednika oznacza przejście na następców prawnych również służebności przesyłu jako prawa rzeczowego (o niewątpliwie majątkowym charakterze) do korzystania z nieruchomości cudzej.

Wobec powyższego Sąd uznał, iż poprzednik prawny uczestnika nabył służebność gruntową odpowiadającą służebności przesyłu najpóźniej z dniem 1 stycznia 1985 roku.

Od czasu zasiedzenia prawa odpowiadającego treści służebności przesyłu, poprzednicy prawni uczestnika i uczestnik legitymują się prawem (służebnością odpowiadającą treści służebności przesyłu) do korzystania z linii energetycznej wysokiego napięcia posadowionej na nieruchomości wnioskodawców – działce nr (...) objętej księgą wieczystą nr (...) nieodpłatnie. Wobec tego Sąd oddalił wniosek o ustanowienie służebności przesyłu.

Na podstawie art. 520 § 2 k.p.c. uznając, że interesy wnioskodawców i uczestnika były sprzeczne Sąd zasądził od E. K. i S. K. solidarnie na rzecz (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w K. kwotę 497 złotych tytułem kosztów postępowania, na którą to kwotę składa się wynagrodzenie pełnomocnika będącego adwokatem w wysokości 480 złotych (§ 5 pkt 3 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności adwokackie z dnia 22 października 2015 r. (Dz.U. z 2015 r., poz. 180 - obowiązującego na datę złożenia wniosku) oraz kwota 17 złotych tytułem opłaty skarbowej od pełnomocnictwa.

Na podstawie art. 102 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. Sąd postanowił nie obciążać wnioskodawców obowiązkiem zwrotu kosztów sądowych. Zgodnie z powołanym przepisem, w wypadkach szczególnie uzasadnionych sąd może zasądzić od strony przegrywającej tylko część kosztów albo nie obciążać jej w ogóle kosztami. W niniejszej sprawie wnioskodawcy utrzymują się z niewielkich dochodów. Nadto w niniejszej sprawie wnioskodawcy mogli pozostawać w uzasadnionym okolicznościami sprawy przeświadczeniu o słuszności swego żądania. W orzecznictwie wskazuje się, iż przeświadczenie o słuszności żądania to jedna

z okoliczności przemawiających za zastosowaniem przepisu art. 102 k.p.c. (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 29 czerwca 2012 roku, sygn. akt I CZ 34/12, LEX nr 1232459, wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 11 kwietnia 2014 roku, sygn. akt

I ACa 9/14, LEX nr 1455540). Skoro bowiem przed wszczęciem niniejszego postępowania uczestnik proponował im zawarcie umowy dotyczącej ustanowienia służebności przesyłu

za wynagrodzeniem, to mogli oni sądzić, iż takie stanowisko podtrzyma w toku postępowanie, a spór ograniczy się do wysokości należnego z tego tytułu wynagrodzenia. Natomiast uczestnik dopiero w odpowiedzi na wniosek inicjujący niniejsze postępowanie podniósł zarzut zasiedzenia służebności.